

Думається, що педагог вищої школи вже сьогодні заслужив право на більшу увагу до умов своєї праці, на узаконення в певних рамках його спільної і конче необхідної індивідуальної і групової роботи зі студентами у позааудиторний час як важливої частини його академічного навантаження. Це можна здійснити без додаткових витрат академічних годин, за рахунок доцільного розподілу аудиторних і позааудиторних занять. Наприклад, на лекцію витратити не дві академічних, а одну астрономічну годину, збережений, таким чином, час запланувати на керівництво самостійною роботою студентів – навчальною чи дослідницькою. Без таких заходів будь-які інноваційні технології діалогічної освіти, підготовки справжнього вчителя-професіонала не стануть достатньо результативними. Це зайвий раз підтвердив наш досвід і науково-дослідна робота із розробки і впровадження евристичної діалогічної освіти, яка здійснюється більше 10 років.

О. І. Локшина

Інститут педагогіки НАПН України

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ ТА КОНТЕКСТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Констатовано, що глобалізаційні виклики інтенсифікують посилення змагальних тенденцій, що, відповідно, актуалізує аспект конкурентоздатності країн, регіонів та союзів. Для Європейського Союзу старіння населення та потужні міграційні процеси, стрімкий розвиток економік азійських країн, динамічні технологічні трансформації, що кардинально впливають на засади економіки, політичні трансформації на кшталт Brexit, обумовлюють необхідність розбудови ефективної моделі функціонування цього наддержавного утворення. Ефективним інструментом побудови європейського простору, синхронізації національних політики та економік, збереження світового лідерства розглядається європеїзація. Традиційна, починаючи від моменту підписання Паризького договору 1951 року про заснування Європейської спільноти з вугілля та сталі, ідея європейської інтеграції вже не може віддзеркалити поряд з горизонтальними рухами вертикальні – не лише міжурядові стосунки, а й вплив і адаптацію до стандартів Брюсселя. Наразі європеїзація перетворилась на порядок денний функціонування ЄС.

Розкрито багамовимірність трактування терміну «європеїзація» європейськими вченими. З посиланням на М.Р. Vink продемонстровано концептуальний рух від розгляду процесу у форматі «згори-до-низу» до формату врахування внеску держав-членів [7]. Зокрема,

– Р. Ладрех (1994) визначає європеїзацію, як поступовий процес, який переорієнтовує напрям та форми (внутрішніх) політик до того рівня, коли європейська політична та економічна динаміка ЄС стає частиною організаційної логіки національної політики та її розроблення [2].

– К. Радаеллі (2003) під європеїзацією розуміє процеси (а) побудови (б) дифузії та (с) інституціоналізації формальних та неофіційних правил, процедур, парадигм політики, стилів, «способів робити справи» та спільних переконань, норми, які спочатку визначаються та закріплюються при прийнятті рішень ЄС, а потім включаються в логіку національного дискурсу, ідентичності, політичних структур та публічної політики [2].

Підкреслено поширення теорії вертикальної та горизонтальної європеїзації (Börzel & Risse, 2000; Koopmans & Erbe, 2004; Meyer, 2007; Liebert, 2007; Brüggemann et al., 2007), яка відображає процеси, що мають місце на між-країновому рівні. Вертикальна європеїзація передбачає функціонування комунікативних каналів між національними / вітчизняними акторами та європейськими інституціями. Це може відбуватися або знизу вгору (тобто від внутрішнього рівня до європейського «ядра»), або зверху вниз («Брюссель» експортує правила і процедури державам-членам). Горизонтальна європеїзація стосується зв'язків між країнами ЄС – старі його члени можуть експортувати ЄС-орієнтовані знання, ноу-хау кращі практики новим країнам-членам [3].

Ґрунтуючись на висновках К. Радаеллі охарактеризовано сутність змін, що мають місце в процесі європеїзації, від поглинальних до перетворювальних. Поглинання означає, що держави-члени включають європейські політики чи ідеї відповідно до своїх політик, законодавства, алгоритмів функціонування інституційних структур, але без істотної модифікації. Трансформація передбачає кардинальну заміну існуючої політики, процесів та інститутів новими, істотно іншими, або змінюють основні ознаки функціонування країни.

Інструментом європеїзації виступає відкритий метод координації, який застосовується Брюсселем для координації політик в рамках ЄС за допомогою заходів, які передбачають поступову уніфікацію державами-членами національних політик шляхом встановлення спільних цілей, термінів їх досягнення та запровадження інструментів для вимірювання успіхів в їх реалізації. Відкритий метод координації ґрунтується на механізмах так званого «м'якого закону», що не передбачає офіційних санкцій за відсутність синхронізації з боку держав-членів.

Зроблено висновок, що європеїзація виступає інструментом розбудови європейської соціальної моделі, яка, в умовах глобалізації, орієнтована на збереження європейської та національних ідентичностей в кордонах ЄС.

Європеїзація є перспективою розвитку освіти на сучасному етапі. Дослідники європеїзації освіти S. Grek і M. Lawn (2012) переконані, що в результаті застосування з боку ЄС засобу відкритого методу координації створення нового простору діяльності, мислення, політик засобами мереж, асоціацій, структур в кордонах ЄС, посилення ролі національних акторів у конструюванні цього простору через взаємопроникнення політичних ідей, знань, даних та практик; так і формування спільної політики або освітнього простору є перспективою розвитку освіти в Європі [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Локшина О. Європеїзація освіти в Україні. *Емпіричні дослідження для реформування освіти в Україні: збірник матеріалів I Міжнародної наукової конференції Української асоціації дослідників освіти*. Київ – Дрогобич: Трек-ЛТД, 2017. С. 98–101.
2. Definitions of Europeanization. [Europeanization](https://europeanization.wordpress.com/)
<https://europeanization.wordpress.com/>
3. Dobrescu P., Radu L. A Qualitative Inquiry Into the Europeanization of Romanian Higher-education. *Social and Behavioral Sciences*. July 2016. P. 476-481.
<https://doi:10.1016/j.sbspro.2016.07.073>
4. Grek S., Lawn M. *Europeanizing Education: governing a new policy space*. Oxford: Symposium Books Ltd., 2012. 172 p.
5. Orbie J. & Carbone M. The Europeanisation of development policy / Jan Orbie & Maurizio Carbone. *European Politics and Society*. Volume 17, 2016. P.1-11.
<https://doi.org/10.1080/23745118.2015.1082688>
6. Radaelli C.M. Whither Europeanization? Concept stretching and substantive change. *European Integration online Papers (EIoP)*. 2000. Vol. 4, N° 8.
<http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-008a.htm>
7. Vink M. What Is Europeanisation? And Other Questions on a New Research Agenda. *European Political Science*. January 2005. P. 63-74. <https://doi:10.1057/eps.2003.36>

Ю. М. Лущик, Г. М. Циганок, Л. В. Пікулицька
Сумський національний аграрний університет

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРАРІЇВ У ЗВО УКРАЇНИ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Реформування та розбудова української вищої освіти в цілому, й аграрної зокрема відбувається, з одного боку, у руслі збереження національних надбань і традицій вітчизняної вищої освіти, а з іншого – у загальноєвропейському й світовому шляхом опрацювання, критичного осмислення, творчої трансформації й упровадження кращого закордонного досвіду з підготовки майбутніх фахівців у країнах Європейського Союзу й Великої Британії.

Порівняльний аналіз агропромислового сектору України й Великої Британії, а також професійної підготовки майбутніх аграріїв у закладах вищої освіти цих країн, засвідчує суттєву різницю між обома країнами та їхніми освітніми системами. Утім, проведене нами дослідження виявило, що британська освіта має цінні педагогічні здобутки в царині підготовки кадрів для сільського господарства у найширшому контексті [1]. Отже, це дає нам підґрунтя для окреслення напрямів оптимізації вітчизняної вищої аграрної освіти з урахуванням передового досвіду підготовки майбутніх аграріїв провайдерами вищої аграрної освіти Великої Британії, зокрема на університетському напрямі.

Так, оновлюючи вітчизняну підготовку майбутніх аграріїв, українським аграрним закладам варто врахувати й запровадити заходи зі